

**JAARBOEK
VAN HET
 EUROPEES
GENOOTSCHAP
VOOR
MUNT- EN
PENNINGKUNDE**

20
15

INHOUDSTAFEL

Verantwoordelijken van het EGMP	I
Afdelingen van het EGMP	II
Verslag van de AV van het EGMP FV (30/V/2015)	VI

Luk BEECKMANS, Jean-Pierre PARENT & Nico DE BROUWER

Kleine denieren op de Kapellekouter in Kruishoutem	1
--	---

Linda EVERAERT

Een medaille van de Jacobietenbeweging nader bekeken: het Atterbury-complot en de <i>Unica Salus</i>	9
---	---

Raf VAN LAERE

Het muntschattencomplex van Nieuwerkerken uit het begin van de 19 ^{de} eeuw	21
---	----

Pierre DEGEL

De Tiense vrijwilligers van 1830 in de geschiedenis en de numismatiek	81
--	----

Jan MOENS

De Latijnse Muntunie – analyse van de oprichtingsakte <i>dd</i> ^o 23/XII/1865	103
---	-----

Huguette TAYMANS

Een gouden medaille op het driejaarlijks salon te Gent in 1880	127
--	-----

Huguette TAYMANS

Het hergebruik van Gentse noodmunten	133
--------------------------------------	-----

Yvo DE CRAEMERE

Een plakiet met een Sino-Belgische geschiedenis	151
---	-----

Joris FREDERICKX

Maak je eigen muntstempel! – Kies je eigen muntontwerp!	163
---	-----

Laurens AERNOUT

- Het muntteken op de 1 frank-stukken van Albert II 197

Jan MOENS

- De numismatische geschiedenis tot 1900 van platina
en aanverwante metalen – Tweede aanvulling 201

RECENSIES

- J.-Cl. MARTINY, *Het munthuis in Gent 768-1584* (Aimé HAECK) –
H. VANHOUDT, *De munten van de Bourgondische, Spaanse en*
Oostenrijkse Nederlanden 1434-1830 (René WAERZEGGERS) –
W. GEETS, *Rekenmunt en klinkende munt in de Zuidelijke*
Nederlanden 13de tot 18de eeuw (Bert VAN BEEK) 205

EEN PLAKET MET EEN SINO-BELGISCHE GESCHIEDENIS

Yvo DE CRAEMERE *

60 x 82 mm - 154 g

ENIGE TIJD GELEDEN VERWIERF IK EEN BRONZEN PLAKET MET DAAROP EEN afbeelding van de Sint-Andriesabdij in Zevenkerken (Sint-Andries, deelgemeente van Brugge).

Bovenaan prijkt het hoofd van koning Albert I naar links, met links in Chinese tekens 亞爾倍遺像 (beeltenis van Albert) en rechts 比利時前王 (voormalig koning der Belgen). Koning Albert I is overleden op 17/II/1934; de plaketa is dus later te dateren. Daaronder staat een handgeschreven citaat: *Se consacrer entièrement au service de Notre Seigneur confère seul, à ceux qui sont touchés de la Grâce, la paix de l'âme qui est le bonheur suprême ici bas.* Deze tekst is ondertekend met *Albert*. Onderaan de plaketa staat een afbeelding van de abdij met **ABBAYE DE ST ANDRÉ**, en rechts tegen de rand **E. SALU FILS**. In de onderrand vinden we de naam van de fabrikant **J. FONSON**. De keerzijde is blanco.

* Met dank aan Philippe Graulich, Jan Moens, Omer Timmerman, Philip Vanhaelemeersch en Raf Van Laere.

Een bezoek aan de abdij bracht al snel aan het licht dat deze plakiet alles te maken had met één van hun intussen overleden paters: D^{om} Lou. Een dergelijke plakiet wordt in de abdij nog altijd gebruikt als *presse-papier*. Wie was deze man, hoe kwam hij uit het verre China in ons Brugge terecht, en waarom liet hij deze plakiet maken?

Lou Tseng-Tsiang of Lu Zhengxiang (陸祥 = Geluksbrenger) werd geboren op 12/VI/1871 in Shanghai. Zijn vader Lou Yong Fong, in hart en ziel confucianist en lid van een christelijke familie, gaf catechese in een protestantse missiegemeenschap te Shanghai. Zij waren welgesteld, maar niet echt rijk. Tseng-Tsiang verloor zijn moeder toen hij acht jaar was. Omdat hij als jongen een zwak gestel had, kreeg hij thuis-onderricht. Nadien volgde hij les aan de *School for Foreign Languages*, even-

eens in Shanghai; hij specialiseerde zich in het Frans, omdat dit toen de gangbare wereldtaal was. Om zijn opleiding af te ronden, studeerde hij uiteindelijk nog in Peking aan de Tolkschool van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van China.

Lou Tseng-Tsiang zette daarna zijn eerste stappen in de diplomatie: van 1892 tot 1905 werkte hij op de Chinese ambassade in Sint-Petersburg, aanvankelijk als vertaler-tolk Frans en Russisch. Hij leerde daar Shu Ken Shen kennen, waarmee hij goed bevriend raakte. In die periode overleed zijn vader.

Hoe zag nu, ruwweg geschetst, de politieke situatie eruit waarin Lou verzeilde?

Sinds 1644 werd China geregeerd door keizers van de Qing-dynastie, die van oorsprong Mandsjoes waren, een nomadisch volk dat in de 17de eeuw China was binnengevallen en de Ming-dynastie had verdreven. Deze Qing-dynastie zou over China heersen tot 1911, maar haar macht was aan het begin van Lou's loopbaan al tanend.

De Bokkers (義和團運動, Yihetuan of Vuisten der Gerechtigheid en Eensgezindheid – vandaar hun westerse naam) waren aanvankelijk een klein geheim genootschap. De leden keurden de lakse houding van het Keizerlijk Huis af, omdat teveel winstgevende handelsactiviteiten aan buitenlanders werden gegund. In oktober 1899 wist de keizerin-regentes Xixi, na geheime onderhandelingen met de Bokkers, die onvrede te doen aanzwellen tot haat, en ze bovendien af te wentelen op de buitenlanders zelf (afkomstig uit Duitsland, Frankrijk, Groot-

Brittannië, Italië, Japan, Oostenrijk-Hongarije, Rusland en de VS) en op de christen of westersgezinde Chinezen.

Een militaire interventie van de acht hierboven vermelde landen maakte op 14/ VIII/1900, in een beslissende veldslag bij Peking, een einde aan het bestaan van de Bokse en hun moordpartijen. Bokse bleken dan toch niet onkwetsbaar te zijn voor kogels!

De Duitse infanterieversterking onder leiding van *Generalfeldmarschall* graaf Waldersee kwam iets te laat om nog veel militaire roem te vergaren, maar de Duitsers wisten zich toch veilig in de provincie Shandong in Kiautschou (Qingdao), ongeveer halverwege Peking en Shanghai. Onder leiding van prins Heinrich van Pruisen (een jongere broer van Wilhelm II, Duits keizer en koning van Pruisen), hield de Duitse Marine de havenstad Tsingtao en de bijhorende baai, van ongeveer 20 op 30 km, sinds 1897 bezet, om de Duitse economische belangen in het Verre Oosten te beschermen. De Duitsers hadden stelling genomen op een rots, vergelijkbaar met deze van Gibraltar, die gemakkelijk te verdedigen was. Verder landinwaarts bevond zich de kolonie waar de Duitse gemeenschap gevestigd was.

Dit was het resultaat van een akkoord dat Duitsland in 1899 afsloot met China om Kiautschou te pachten voor een periode van 99 jaar. Prins Heinrich was trouwens de eerste telg ooit uit een Europese vorstelijke familie die ontvangen werd aan het Chinese keizerlijk Hof, en ook met de Japanse keizerlijke familie onderhield hij goede contacten, hoewel beide landen aartsvijanden waren.

schaal 130%

De Munt van Berlijn sloeg muntstukken in kopernikkel (Cu 75%, Ni 25%) van 5 en 10 cent (Ø 19 resp. 22 mm) voor Kiautschou. De voorzijde is van de hand van Otto Schul(t)z, en draagt de *Marine Adler* (de Duitse Rijksadelaar op een anker); de keerzijde, met alleen Chinese opschriften, werd ontworpen door prof. Paul Sturm, die van 1908 tot 1919 *Staatsmedailleur* was aan de Munt van Berlijn. Hoewel al deze stukken het jaartal 1909 dragen, werden ze gedurende meerdere jaren geslagen; ze dienden als pasmunt bij de zilveren Mexicaanse dollar die onder meer in Kiautschou wettig betaalmiddel was.

Ook postzegels (o.a. met een afbeelding van het keizerlijk jacht *Hohenzollern*) werden gedrukt voor gebruik in Kiautschou, van 1898 tot 1900 met waarden van 3, 5, 10 en 20 pfennig, en vanaf december 1901 met waarden van 3 pfennig tot 5 mark en in Chinese cents.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Kiautschou belegerd door Japanse en Britse troepen, die op 7/XI/1914, ondanks zeer grote verliezen, een zwaar bevochten overwinning behaalden op de Duitsers. Dit feit heeft na de oorlog ingrijpende gevolgen gehad voor China en voor de levensloop van Lou.

Ook in België had een man met visie trouwens al geprobeerd om een kolonie in het Verre Oosten te stichten: in 1864 trok de toenmalige kroonprins Leopold naar China met de bedoeling Taiwan te koloniseren, maar hij moest zonder resultaat naar België terugkeren o.w.v. de verslechterende gezondheidstoestand van zijn vader. In 1872 richtte de ondertussen koning geworden Leopold II een studiec ommissie op die de mogelijkheden voor een handelspost in China moest onderzoeken. De Belgische regering smoorde dit initiatief echter in de kiem, en Leopold II begon meer energie te steken in zijn Kongo Vrijstaat. Vanaf 1885 tot 15/XI/1908 was die zijn privé bezit, daarna een kolonie van België. In 1898 liet de koning zowaar een Congolees consulaat in China openen onder leiding van graaf Charles d'Ursel (Brussel 20/I/1848 – Oostkamp 28/VI/1903; hij was toen gouverneur van West-Vlaanderen). Via deze omweg slaagde België er in om de lucratieve spoorwegconcessie Hancow-Peking te verwerven.

In 1900 vernietigden de Boksers het Belgische gezantschap in Peking.

Nu even terug naar onze vriend Lou Tseng-Tsiang. In de Belgische ambassade te Sint-Petersburg maakte hij kennis met Berthe Françoise Bovy (*zie foto*), de dochter van de Belgische verbindingsofficier majoor Frédéric Bovy (1812-1864); zij was geboren te Brussel op 14/IX/1855 en lerares Frans. Ze huwden op 12/II/1899 uit ware liefde, en Lou werd christen gedoopt, met als voornaam

René. Ze bleven zonder kinderen, maar adopteerden in 1913 te Peking een Chinees meisje, Marie-Louise (Lilly) Lou. Spijtig genoeg was het gezin niet in staat een hechte band te smeden, door de veelvuldige diplomatieke missies van de ouders en de daarmee gepaard gaande afwezigheid. In 1920 huwde deze Marie-Louise met een Duitse piloot die ze volgde toen hij naar Belgisch Kongo emigreerde; ze onderhield vanaf dan nog enkel per brief contact met haar pleegouders.

Kort na zijn huwelijk leerde Lou de Chinese ambassadeur Shu Ken Shen (Xu Jingcheng) kennen. Die werd Lou's leermeester in de diplomatieke dienst, en bracht hem ook intensiever in contact met hetatholicisme. Zijn ideeën als hervormer en zijn raad om politiek niet vast te houden aan het door corruptie verzwakkende keizerlijk gezag in China heeft Lou altijd goed voor ogen gehouden. In 1900 werd Shu Ken Shen tijdens een verblijf in Peking gevangen genomen en onthoofd o.w.v. zijn progressieve ideeën. Amper zes maanden later werd hij postuum in ere hersteld, maar daar had hij natuurlijk niet veel meer aan. Lou was dubbel gewaarschuwd.

schaal 75%

Ondertussen was Lou als lid van de Chinese delegatie actief op de Vredesconferenties van Den Haag in 1899 en in 1907. Om deze laatste te vereeuwigen liet de *Société hollando-belge des Amis de la Médaille d'Art* een medaille **PRO PACE** slaan. Ze werd ontworpen door H. Le Roy, en toont op de voorzijde het schip *Europa* in woelige zee, en op de keerzijde het beoogde resultaat van de conferentie, nl. vrede en voorspoed. Deze conferenties waren een initiatief van tsaar Nicolaas II, en hadden tot doel om oorlogen 'humaner' te maken, zonder bombardementen vanuit luchtballons, en zonder gifgas of andere chemische wapens... zeven jaar vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, iets om toch even bij stil te staan. Wat wél doorgang vond, was de beslissing van de 26 deelnemende landen om een Permanent Hof van Arbitrage op te richten, dat nu nog zetelt in Den Haag.

Toen Pu Yi in 1908 als kind de keizerin Xixi opvolgde, werd Lou – die ondertussen was benoemd tot ambassadeur van China in Sint-Petersburg – ontboden naar Peking. Shu Ken Shen's lot indachtig droeg Lou voor deze gelegenheid een pruik met een vlecht, als teken van onderwerping aan het keizerlijk gezag.

In 1911 maakte een revolutie in Peking een definitief einde aan de Chinese (Qing) Dynastie, en het jaar erop werd de Republiek uitgeroepen. Lou werd lid van de partij van Sun Yat-sen (in 1912 president van de Voorlopige Republiek China), en werd prompt benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken. Gedurende enkele maanden was hij ook Eerste Minister, maar hij had onvoldoende politieke invloed om dit ambt naar behoren uit te oefenen. Opnieuw minister van Buitenlandse Zaken van november 1912 tot september 1913, hervormde hij de Chinese diplomatie. Eigenlijk moest hij zo goed als alles van nul af aan opbouwen: Lou kreeg o.a. gedaan dat Chinese diplomaten de taal van het gastland moesten spreken.

Tijdens een buitengewone diplomatieke missie te Brussel in 1914, net vóór de Eerste Wereldoorlog, leerde Lou onze koning Albert I, die hij al had ontmoet in Den Haag, beter kennen; ze geraakten daarbij zeer goed bevriend en onderhielden voortaan onderlinge briefwisseling. Lou bewaarde de brieven van Albert I in speciale luxueuze gele zijden mappen. Uit één van de latere brieven, namelijk die van 16/X/1927, komt het citaat dat op de plakiet ondertekend is met Albert – een ondertekening, niet als staatshoofd, maar als een persoonlijke vriend.

Doordat Lou in zijn thuisland niet koos voor één van de vele Chinese politieke partijen kwam hij al gauw politiek alleen te staan, en hij nam opnieuw ontslag.

Omwille van moeizame onderhandelingen met Japan en Rusland werd Lou opnieuw minister van Buitenlandse Zaken van 27/I/1915 tot 17/V/1916. Ook tussen 30/XI/1917 en 13/VIII/1920 rekende zijn vaderland op zijn talent als minister van Buitenlandse Zaken: Lou was delegatiehoofd voor China tijdens de vredesbesprekingen in Versailles na de Eerste Wereldoorlog.

Lou Tseng-Tsiang weigerde als enige dit verdrag te ondertekenen, omdat hij niet akkoord kon gaan met de verdeling van de Duitse kolonies: Groot-Brittannië en Frankrijk verdeelden Duits Kameroen en Togo, België kreeg Rwanda en Burundi, Portugal bemachtigde de Kionga-driehoek, Duits Zuid-West-Afrika werd bij de Zuid-Afrikaanse Unie gevoegd, Duits Nieuw-Guinea, de Bismarck-archipel en Nauru kwamen onder Australisch bestuur, en Samoa ging naar Nieuw-Zeeland. Belangrijk voor Lou was wat nu volgt: Japan verkreeg alle voormalige Duitse eilanden ten noorden van de evenaar (Marshall-eilanden, Carolineneilanden, Mariannen, Palaueilanden) en Shandong in China (als compensatie voor de duur bevochten overwinning van 7/XI/1914).

En dat kon natuurlijk niet door de beugel voor China. Dat de Shandong-concessie Kiautschou niet terug Chinees bezit werd, en erger nog, aan Japan werd toegewezen, werd door de hele Chinese natie ervaren als oneerlijk en onaanvaardbaar, en leidde tot demonstraties van onder meer de Culturele 4 Mei Beweging. China ondertekende uiteindelijk in september 1919 een vredesverdrag

met Duitsland, los van de andere staten. Pas in het kader van de Conventie van Washington in 1922 werd Kiautschou alsnog terug Chinees grondgebied.

Ook in Duitsland betreurde men uiteraard de zware gevolgen van de nederlaag met het verlies van de vele, soms moeizaam verworven kolonies. Dit kwam o.a. tot uiting op het noodgeld van 50 pfennig, uitgegeven in Neustadt in 1922.

Vanwege de zwakke gezondheid van Lou's echtgenote Berthe verhuisde het gezin naar Zwitserland, waar Lou de leiding kreeg over de Chinese afvaardiging bij de Volkerenbond in Genève. Op 16/IV/1926 overleed Berthe Françoise Eugénie Bovy te Bern. Ze werd begraven op het kerkhof van Laken (perk 9g, weg 12, concessie B258). Het koppel was concessiehouder van de grafkelder, maar Lou zelf werd er later niet begraven. De grafkelder werd gemaakt in het atelier van Ernest Salu (II)^[1], vlak naast het kerkhof. Lou raakte bevriend met die Ernest Salu en deze vriendschap speelde later een grote rol.

Overmand door smart en met de overtuiging dat het katholicisme de bekroning is van het confucianisme, trok Lou zich terug uit het openbare leven. Hij trad in 1927 als D^{om} (*Dominus*) Pierre-Célestin Lou OSB (*Ordo Sancti Benedicti*) binnen in de Sint-Andriesabdij van Zevenkerken te Brugge (Sint-Andries).

^[1] Ernest SALU (I) (1846-1923) stichtte in 1872 het beeldhouwersatelier naast het kerkhof van Laken, met een aanpalend voornaam woonhuis in de Leopoldstraat. Tijdens zijn opleiding aan de Academie van Brussel van 1861 tot 1874 werkte hij samen met o.a. de toen nog onbekende Auguste Rodin en Juliaan Dillens aan de beelden van de Brusselse Beurs (1870-72). Zijn zoon Ernest SALU (II) (1885-1980) nam, na zijn opleiding aan de Brusselse Academie (1901-1909), een belangrijke plaats in bij het vervaardigen van grafmonumenten in een elegante eigentijdse stijl in hun eigen atelier. Er werden heel diverse activiteiten ontplooid, maar grafmonumenten en restauraties van diverse monumenten in opdracht van de koninklijke en adellijke families waren de voornaamste. Steengroeven in Écaussines, Schotland, Zweden en Carrara leverden hun beste kwaliteit. Het atelier won in 1889 een eervolle vermelding op de Wereldtentoonstelling in Parijs.

In 1957 nam Ernest SALU (III) (1909-1987), na een opleiding aan de Academie van Brussel bij Égide Rombaux, de leiding over van het atelier, dat nog weinig overhield van de glorie uit zijn bloeiperiode. Hij organiseerde in 1934 een tentoonstelling in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten. Na de Tweede Wereldoorlog daalde de vraag naar grafmonumenten spectaculair. De wet op de afschaffing van de eeuwigdurende grafconcessies uit 1971 betekende de doodsteek voor een atelier dat leefde voor en door grafmonumenten, en in 1983 viel het doek. Het atelier doet nu dienst als museum van grafmonumenten onder de deskundige leiding van de vzw Epitaaf.

Zo ziet de cel van D^{om} Lou er thans uit; het portret rechts is van de hand van de Brugse medailleur Octave Rotsaert

Lou zag in de abt van de abdij zonder twijfel een vaderfiguur, zoals een vooraanstaand Belgisch sinoloog al opmerkte. Dit blijkt ook uit de manier waarop hij over de abt schrijft in zijn brieven.

Hooggeplaatste Chinezen legden vanaf 1927 stevast een bezoek af bij D^{om} Lou in de abdij van Zevenkerken als ze op doorreis waren in België. Ook Georges Remi kwam D^{om} Lou vaak opzoeken om zich gedurende meer dan tien jaar te laten adviseren over de politieke en sociale omstandigheden in China tijdens het eerste kwart van de twintigste eeuw. De resultaten daarvan zijn te zien in *De Blauwe Lotus* met de avonturen van Kuifje die Georges Remi tekende onder het pseudoniem Hergé. De ervaringen van D^{om} Lou liggen aan de basis van de ongenuanceerde typering van de Japanners en de Duitsers in dit stripverhaal.

Op 23/V/1934 schreef D^{om} Lou in een brief: *My conversion is NOT a conversion; it is a vocation*. Daarmee bedoelde hij dat het christendom de logische evolutie was in zijn religieus denken.

In februari 1935 ontvangt D^{om} Lou via Ernest Salu 110 medailles die verkrijgbaar waren op 17 februari ter herdenking van het overlijden van koning Albert I een jaar eerder.

Koning Albert I was immens populair in België, vooral door zijn medeleven met de frontsoldaten tijdens de Eerste Wereldoorlog. Vaak bezocht hij de soldaten tot zelfs in de voorste loopgraven. Toen de koning op een dag in de loopgraven verrast werd door een aanval van de Duitsers, werd hij in veiligheid gebracht door de Bruggeling Reinold Haesebrouck (Sint-Michiels 5/X/1892 – Assebroek 25/VIII/1951). Bij deze actie verloor de redder zijn rechteroog. Na de oorlog kreeg hij veel erkentelijkheid, en bij een plechtigheid in de wachtzaal eerste klasse van het toenmalige Brugse station op Het Zand, had hij de eer om uit vijf gekiste onbekende soldaten deze te kiezen die in Brussel aan de Congreskolom zou worden begraven. Reinold koos de vierde van links door er een lauwerkrans op te leggen. De andere vier werden plechtig herbegraven in Brugge.

Uit de frequente briefwisseling tussen Ernest Salu (II) en D^{om} Lou blijkt ook dat ze allebei zeer veel bewondering hadden voor de voormalige koning Albert I, en daarom de nagedachtenis aan deze vrome en menslievende vorst levendig wilden houden. Het was ook dezelfde Ernest Salu die de giften (meestal cheques) die D^{om} Lou van diverse vooraanstaande mensen kreeg, verzilverde en op een rekening plaatste. Als pater had D^{om} Lou een gelofte van armoede afgelegd, waardoor hij zelf geen geld meer beheerde. Met deze gelden werden dan o.a. medailles en bidprentjes voor de herdenking van Albert I gefinancierd.

In zijn brief van 18/II/1935 meldt Ernest Salu (II) aan D^{om} Lou dat Ernest Salu (III), kleinzoon van de stichter van het steenhouwersatelier naast het kerkhof van Laken, een wedstrijd onder oud-leerlingen van de Brusselse Academie had gewonnen, met een medaillon waarop een afbeelding van koning Albert prijkte. Salu (II) stelde voor om die te reproduceren op een plaketaal, samen met het citaat uit de brief van de koning van 16/X/1927 (op bidprentjes was dit al vaker afgedrukt).

Dit voorstel was echter nog niet concreet uitgewerkt toen op zaterdag 29/VI/1935 D^{om} Lou tot priester werd gewijd in de basiliek van Zevenkerken: het is geweten dat naar aanleiding daarvan ook een penning is gemaakt, in een oplage van 30 exemplaren, waarvan er 23 werden uitgedeeld aan de voornaamste genodigden^[2]; de resterende exemplaren zouden zich dus nog in de abdij moeten bevinden, maar konden vooralsnog niet worden teruggevonden; vaststaat dat één hiervan door de abt D^{om} Nève de Mévergnies in 1954 werd geschonken aan Ngô Đình Diệm, een persoonlijke vriend van D^{om} Lou. Deze Diệm verbleef sinds 1946 in de abdij als oblaat Odilon (zonder aflegging van gelofte), maar hij verliet Zevenkerken om zich te engageren in de Vietnamese politiek. Met de steun van zijn oudere broer en bisschop van het bisdom Điện Biên Phủ werd hij de eerste president van de republiek Việt Nam. Tijdens zijn presidentschap is hij om het leven gebracht bij een communistische volksoorlog bij de aanvang van de Vietnam-oorlog in het begin van de jaren '60.

[2] Het ging hierbij om Z.Exc. Ling Ki-Han, Chinees zaakgelastigde te Brussel – Z.Exc. M.W.W. Yen, Chinees ambassadeur te Moskou – Z.Exc. Wunsz King, Chinees ambassadeur te Den Haag – Z.Exc. Tsien Thai, Chinees ambassadeur te Madrid – Z.Exc. M. Wei, Chinees ex-ambassadeur te Brussel – Z.Exc. Y. Hsiao, Chinees zaakgelastigde te Parijs – D^{om} Robert de Kerckhove, voorzitter van de Belgische Benedictijnenkloosters – D^{om} Modest Assche, abt van de abdij van Steenbrugge – D^{om} Théodore Nève de Mévergnies, abt van de abdij van Zevenkerken – Z.E.H. van de Putte, vicaris-generaal van de Paters van Scheut – Z.E.H. P. Van Berlo, pater-provinciaal van de Belgische en Franse Broeders Franciscanen – Mgr. Dugardyn, hoofd-aalmoezenier van het Belgisch leger – E.H. Leseur, algemeen overste van de Belgische Dominicanen – E.H. J.Tshiang S.J., rector van het Romeins College te Rome – Z.E.H. kanunnik (en later kardinaal) Cardijn, stichter en hoofd-aalmoezenier van de Katholieke Arbeidersjeugd (KAJ) van België – Mgr. Joseph Wang S.J. (uit China verbannen), hulpbisschop van Shanghai – Baron Rollin-Jacquemyns, rechter bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag – Dhr. Jules Destrée (Belgisch politicus en minister) – Ridder Stanislas van Outryve d'Ydewalle, burgemeester van Sint-Andries – Dhr. Maurits Pieters, consul-generaal van het Chinees consulaat te Brussel – Burggraaf Charles Terlinden – M. Chalanton, kanselier van de Chinese delegatie in Den Haag – Mgr. Kardinaal Constandini, vertegenwoordiger van de Paus, en gewezen apostolisch nuntius van het Vaticaan in China (hij heeft D^{om} Lou tot priester gewijd).

Maar laat ons terugkeren naar de plaketaal waaraan dit artikel gewijd is. D^{om} Lou en Ernest Salu (II) hadden in de tussentijd immers verder gewerkt aan het ontwerp daarvan, en in zijn brief van 26/II/1936 aan Ernest Salu (II) drukt D^{om} Lou andermaal zijn tevredenheid uit over het ontwerp van de plaketaal; hij stuurt daarbij ook de Chinese tekst mee die links en rechts van de beeltenis van Albert I moet komen. Ook vraagt D^{om} Lou een nieuwe schets van de plaketaal, om het geheel te kunnen beoordelen. Daar de vastenperiode begint, zonderen de paters zich af van de buitenwereld en hoeft de artiest zich niet te haasten.

Op 16/VI/1936 bestelt D^{om} Lou dan via Ernest Salu 40 vergulde en 3 verzilverde plaketten, samen met 10 etuis, waarvan 2 met het koninklijk insigne van België. Deze werden geschonken aan o.a. kardinaal Constandini, de abt van Zevenkerken, Mao Zedong (Mao Tse Tung) en koningin Elisabeth en koning Leopold III. De overhandiging van deze laatste twee plaketten vond plaats op de derde verjaardag van het overlijden van Albert I, op 17/II/1937.

D^{om} Lou vroeg aan *Le Soir Illustré* en *Le Patriote* om advertenties te plaatsen. De verkoop van de gewone bronzen plaketten startte op Allerheiligen in 1936, waarschijnlijk in hoofdzaak via een juwelier in Brussel.

D^{om} Lou ontvangt later nog eens 59 vergulde plaketten, vermoedelijk om ze te schenken aan hoogwaardigheidsbekleders die bij hem op bezoek kwamen. De kosten voor het vervaardigen van de plaketten werden voorgeschoten door de familie Salu. D^{om} Lou stuurde de giften die hij ontving stevast naar Ernest Salu om deze te vergoeden.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hielp Lou de gewonden verzorgen die naar de abdij werden gebracht. Vaak moest hij onderduiken bij het Verzet om te ontsnappen aan de Duitsers die hem zochten wegens zijn anti-Duitse uitlatingen.

Tijdens de beide Wereldoorlogen speelde de abdij een belangrijke rol. De avond vóór het Belgisch leger zich in mei 1940 overgaf, werden de meeste militaire standaarden er verborgen. Op die wijze was volgens de toen geldende normen ons leger niet écht verslagen, omdat de vlaggen niet in het bezit van de vijand waren. Geruime tijd vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog verzorgden Duitse dokters in de abdij reeds mensen die waren blootgesteld aan gifgassen. De Duitsers deden immers proeven met dergelijke gassen op vrijwilligers (ter dood veroordeelde Duitsers), die de vrijheid verkregen als ze overleefden. Dit gebeurde natuurlijk in het grootste geheim, vandaar ook de keuze voor de abdij van Zevenkerken als hospitaal: midden in de bossen én ver van Duitsland.

In 1946 werd D^{om} Pierre-Célestin Lou door paus Pius XII benoemd tot abt van de opgeheven Sint-Pietersabdij van Gent, met de bedoeling missionering in China te vergemakkelijken als abt van een nieuw op te richten abdij. Zijn hoge leeftijd, delicate gezondheid en het opkomend communisme in China hebben dit evenwel verhinderd. D^{om} Lou overleed te Brugge op 15/I/1949 in het Sint-Franciscus Xaverius-ziekenhuis, en werd bijgezet in de crypte van de abdij van Zevenkerken.

André Buyse, journalist en hoofdredacteur van *Magazine de l'Union Internationale de la Presse Francophone*, verwoordde onverbeterlijk het overlijden van Lou met de volgende woorden: « *D^{om} Lou est décédé à Bruges, cité historique et emblématique au cœur de l'Europe* ».

D^{om} Lou was een groot staatsman, diepgelovig, minzaam, en altijd bereid om naar anderen te luisteren. In de marge van *Europalia China* was van 19/XII/2009 tot 17/I/2010 een tentoonstelling over hem te bewonderen in de abdij van Zevenkerken.

BIBLIOGRAFIE

- Les solennités de l'ordination sacerdotale du R.P. D^{om} Pierre-Célestin Lou Tseng-Tsiang O.S.B.*, Brugge, 1935.
- E. DE KUYPER, N. TASSEEL & L. VAN SANTFOORT, *Ernest Salu, beeldhouwers – sculpteurs*, Epitaaf, Brussel, 2005.
- A. DUCHESNE, *L'expansion mondiale de la Belgique*, Ministère de la Défense nationale, Brussel, 1949.
- Geneviève DUHAMELET, *Vie de D^{om} Lou (1871-1949), homme d'État, homme de Dieu*, Collection Convertis du xxe siècle, Éd. Foyers Notre-Dame, 1954.
- COR ENGELE & Mieke MARX, *De beeldhouwkunst in België vanaf 1830*, p. 1384, Cie des Bronzes, Leuven, 2006.
- D.-Raymond LOSA, *D^{om} Pierre-Célestin Lou Tseng-Tsiang*, in *Ferveur*, revue publiée par les Éditions La Colombe, oktober 1949.
- P.R. NYSSSEN, L. VAN SANTFOORT, A. HUYSMANS, F. TAS, J. VANDENBREEDEN, J. VAN CLEVEN & M. CELIS, *Op leven en dood: het grafmonument*. Tentoonstelling georganiseerd i.s.m. Epitaaf, I.C.C. Antwerpen, 1987.
- Paul PIRON, *De Belgische Beeldende Kunstenaars uit de 19de en 20ste eeuw*. Art in Belgium, Brussel, 1999.
- J. ROMMEL, *Lou Tseng Tsiang. Leven en werk 1871-1949*. Sint Andriesabdij (s.d.).
- K. SYMONS, *De Salu's: drie generaties grafbeeldhouwers. Kritische inventaris en analyse van de in het atelier Salu vervaardigde grafsculpturen*. Verhandeling tot het verkrijgen van de graad van Licentiaat in de Kunstwetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven, 1999 (promotor prof. dr. L. PILL).
- J. VANDENBREEDEN, *Het beeldhouwersatelier Ernest Salu*, in *Omtrent het Onze-Lieve-Vrouwvoorplein in Laken*. Koning Boudewijnstichting & Gemeentekrediet, Brussel, 1994.
- J. VANDENBREEDEN, L. VAN SANTFOORT & M. CELIS, *Doodgewoon, beelden van de dood*. Cultuur- en ontmoetingscentrum de Warande, Turnhout 2/VII-11/XI/1988.
- Jean VAN DER CRUYSSSE, *Le R^{me} Père Abbé Lou, Abbé de Saint-Pierre*, in *Revue Générale belge*, september 1946, p. 583.
- L. WEI Tsing-Sing, *Le Saint-Siège et la Chine*, Sotteville-lez-Rouen, 1971.
- <http://nl.wikipedia.org>
- Jean WU Ching-Hioug, *D^{om} Lou, sa vie spirituelle*, Desclée de Brouwer, Brugge, 1949.
- <http://www.abdijzevenkerken.be>
- Publicaties van D^{om} Pierre-Célestin LOU:
- Souvenirs et Pensées – Lettre à mes amis de Grande-Bretagne et d'Amérique*, Desclée de Brouwer, Brugge, 1945; éd. Dominique Martin Morin, Poitiers, 1993².
- La Rencontre des Humanités – et la découverte de l'Évangile*, Desclée de Brouwer, Brugge, 1949.